

Fakta om matsvinn

Lärarmaterial

VAD HANDLAR BOKEN OM?

I boken presenteras problemet med matsvinn. Vi slänger väldigt mycket mat som egentligen skulle kunna användas. Det stora matsvinnet är dåligt för miljön. Vi människor behöver bli bättre på att ta hand om maten, till exempel genom att ha koll på vad vi har i kylan och att ta vara på rester.

LGR 11 CENTRALT INNEHÅLL SOM TRÄNAS

- Lässtrategier för att förstå och tolka texter från olika medier samt för att urskilja texters budskap, både de uttalade och sådant som står mellan raderna. (SV åk 4–6)
- Strategier för att skriva olika typer av texter med anpassning till deras typiska uppbyggnad och språkliga drag. Skapande av texter där ord, bild och ljud samspelar, såväl med som utan digitala verktyg. (SV åk 4–6)
- Beskrivande, förklarande, instruerande och argumenterande texter, till exempel faktatexter, arbetsbeskrivningar, reklam och insändare. Texternas innehåll, uppbyggnad och typiska språkliga drag. (SV åk 4–6)
- Att argumentera i olika samtalssituationer och beslutsprocesser. (SV åk 4–6)
- Muntliga presentationer och muntligt berättande för olika mottagare, om ämnen hämtade från vardag och skola. Stödord, bilder, digitala medier och verktyg samt andra hjälpmedel för att planera och genomföra en muntlig presentation. Hur gester och kroppsspråk kan påverka en presentation. (SV åk 4–6)

ELEVERNA TRÄNAR FÖLJANDE FÖRMÅGOR

- Formulera sig och kommunicera i tal och skrift.
- Läs och analysera skönlitteratur och andra texter för olika syften.
- Anpassa språket efter olika syften, mottagare och sammanhang.

LGRS 11 CENTRALT INNEHÅLL SOM TRÄNAS

- Lässtrategier för att avkoda och förstå texter. (SV åk 4–6)
- Kommunikation för olika syften. Lyssna, svara, fråga, berätta samt uttrycka önskemål och känslor. (SV åk 4–6)
- Muntliga presentationer. Hur man genomför presentationer inför grupp. Bilder, digitala medier och verktyg samt annat som kan stödja presentationer. (SV åk 4–6)
- Strategier för att skriva olika typer av texter, till exempel meddelanden. (SV åk 4–6)

ELEVERNA TRÄNAR FÖLJANDE FÖRMÅGOR

- Tala och samtala i olika sammanhang.
- Läsa, förstå och reflektera över olika texter.
- Skriva texter för olika syften och mottagare.

ORD ATT FÖRKLARA

klimatet

producerar

koldioxid

hushållen

livsmedel

motverka

transporter

säsong

drivmedel

parlamentet

ARKET RUNT

I denna kooperativa övning som heter "Arket runt" får eleverna återge vad de har lärt sig.

- Kopiera bilderna nedan och klistra in dem högst upp på ett papper. Klistra in en bild per papper.
- Eleverna i gruppen får var sitt papper med en bild och en bestämd tid (cirka 2–3 minuter) på sig att återge vad de har lärt sig som passar till bilden.
- När tiden är slut låter man papperna rotera i gruppen. Eleverna får en chans att läsa vad kompisarna i gruppen har skrivit och också komplettera med egna inslag. Papperna ska rotera tills alla i gruppen har fått läsa och skriva på alla papper.
- Som avslutning kan man hänga upp gruppernas papper och låta de olika grupperna gå runt och läsa vad de andra grupperna har skrivit.

ARGUMENTERANDE TEXT

Eleverna ska träna på att argumentera. De ska både skriva en argumenterande text och kunna framföra argumenten muntligt. Argumenten ska handla om matsvinn, till exempel "vi behöver minska matsvinnet för vår miljö".

Nedan finns ett förslag på en mall för att skriva en argumenterande text.

Inledning (som presenterar en åsikt)
Argument 1
Argument 2
Argument 3
Avslutning (sammanfattar åsikten)

Feedback

Låt eleverna ge varandra feedback på de argumenterande texterna.

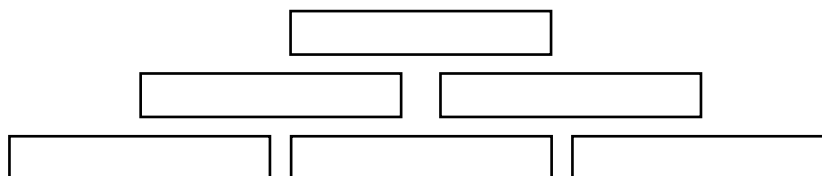
- Detta tyckte jag var bra.
- Detta tyckte jag var mindre bra.
- Detta undrar jag.
- Tänk på detta till nästa gång.

+	-	?	→

GRUPPENS TRIANGEL

Nedan finns sex olika förslag på vad man kan göra för att minska matsvinnet. Dela in eleverna i smågrupper och kopiera de olika förslagen. Gruppdeltagarna ska sedan diskutera tillsammans och rangordna de olika förslagen. Det förslag som gruppen tycker är viktigast ska vara på toppen och sedan kommer de två som de anser vara näst viktigast osv. Gruppen bygger sin triangel på sina diskussioner.

Köp närodlat efter säsong.	Ta vara på dina matrester.
Använd en kompost.	Planera dina matinköp.
Lägg inte upp för mycket mat på tallriken.	Inför förbud för affärer att slänga mat.

EFTER SÄSONG

Vad har Sverige att erbjuda "efter säsong"? Lägg ut fyra stora papper med en årstidsrubrik på varje:

- Vår
- Vinter
- Sommar
- Höst

Dela in eleverna i smågrupper och placera varje grupp vid ett årstidspapper. I gruppen ska eleverna diskutera och komma med förslag på vad Sverige erbjuder i matväg för varje årstid. Efter några minuter roterar gruppen till ett nytt papper. Där läser de vad gruppen som var före dem har skrivit samt fyller på med egna förslag. Upprepa rotationen så att alla grupper får vara vid alla stationer/årstider.

Häng upp papperen och lyft gruppernas förslag i hela klassen.

FACIT

Läsförståelse

Frågor på raden (Du hittar svaret på raden, direkt i texten.)

1. Vad betyder matsvinn?
Mycket av maten som köps på jorden kastas och det kallas matsvinn.
2. Vilket mål har länderna i EU?
De ska halvera matsvinnet fram till år 2030.
3. Vilken mat slängs mest?
Frukt, grönsaker, bröd och mejerivaror.
4. Vad är en kompost?
En kompost är en samling av sådant som kan förmultna till jord. I komposten kan man lägga till exempel ben, blast och skal.
5. Vad kan man använda biogas till?
Biogas kan man använda som el och värme och också som bränsle för bilar och bussar.

Frågor mellan raderna

(Du måste tänka efter när du har läst texten. Genom ledtrådar i texten hittar du svaret.)

6. Förklara skillnaden mellan matavfall och matsvinn.
Matavfall är delar från djur och växter som man inte äter. Matsvinn är sådant som egentligen går att äta men som slängs ändå.
7. Vad gör man av matavfallet i Sverige?
En del av avfallet blir till mat för djur och en del används till att göra bioenergi. Mycket avfall slängs bara.
8. Varför finns det oftast mer matsvinn i rika länder?
För att vi i de rika länderna har råd att slänga mat eftersom vi kan köpa ny mat.
9. Vad har Frankrike gjort för att minska matsvinnet?
Frankrike införde ett förbud för affärer att slänga mat. Istället skänks maten till behövande.
10. Vad menas med "Bäst före – ofta bra efter"?
Livsmedel håller ofta längre än vad bäst-före-datumet visar. Man vill uppmana människor att lukta, smaka och titta på sina livsmedel innan de kastar dem för att bäst-före-datumet har passerat.
11. Varför är det bättre att handla närodlat mat?
Det är bättre för miljön om man inte handlar sådant som har odlats i andra länder. Miljön påverkas negativt av utsläppen från lastbilar, båtar och flyg som fraktar maten till oss.

Frågor bortom raderna (Fundera och ge egna svar.)

12. Vilka tips tycker du är bäst för att undvika matsvinn? Motivera.
Eget svar.
13. Vad kan du/din familj göra för att minska matsvinnet?
Eget svar.

Analys

14. Varför har författaren skrivit denna bok, tror du?
Eget svar.